

ЗАМАН

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ **ВРЕМЯ** ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Видеоконференцияла

Казбек КОКОВ:

Биз бир кюлюк командабыз, бирлешип, нени да онглаяллыкбыз

КЪМР-ни Башчысы Казбек Кокков видеоконференция амал бла республиканы сауклау учреждениеларыны башчылары бла жыйылыу бардырганды. Анга Правительство башчысы Мусукланы Алий, Роспотребнадзорну КЪМР-де бөлөмөнү таматасы Жирсолан Пагов да кытышанды.

Ачык ушакны кезиунде республиканы оңуочусу сауклау кысымлау ишленге бла жангы корона вирус жайылганы бла байланыш сорупланы сөгөндү, аланы алгышларды, телеклерине тынгылаганды. Сөз COVID-19 аруудан кыйналганга медицина болушук кылай берилгени, учреждениелар кадрла, тийиши оборудовани бла кылай жалчылыгынанна, жууыналга медицина болушук берилгени келтергенди түлеуени келтергенди барганды.

Казбек Кокков, тыбешюнү ача, медикле, сауклау саклау учреждениелар ишленген республиканы жамауатын сауклау, жашау ючюн кеңди-кюндө кеңди, кырауларын, билемлерин, аругуланганы сау этер кюн, келерини сауклау учреждениелар ишленген республиканы айтканды. «Был ай уруу жайылганы бла болумга шөндөгү заманда биз биринчи кере тыбешибиз. Республикага, битеу кыралга да кыйын кезиунде кезигизни аймак корогенгиз ючюн жорегинден ырызаклыгы айттыргасым. Бу болуп республиканы сауклау саклауна, сизге да улуу сынау болганды», - дегенди ол.

КЪМР-ни Башчысы бюгонюкде медикле, сауклау саклау система саудай да эпидемияга кыажуа ишин бет жарыкчы бардыргандарын, ол а хайыр келтиргенин белгилегенди. Арга учурдениеларда саусулаулаа жерле жеткенлер, билими врачла жыйылгандары, сауболгандары бла аруудан өгөлгенини саны да шагатылык этеди.

Коронавирус инфекция жайылган кезиунде саусулаулаа кылай медицина болушук берилгени бла сауклау министр Рустам Калибатов шагыйре этгенди.

Аны билдиргенден кере, COVID-19 аруудан кыйналганга жерле хазыранга алдыла. Жуук кезиунде 2-чи номерли клиника болныцада госпиталь ачылды. Анда 200 саусулаа жер болушук, аладан 78 процентни килорол бла жалчытылынды. Дагында районга аралы кен

профильи болныцада да госпиталь кыралды, анда 120 саусулаа жер болушукду. РФ-ни Промышленность эм сауу-алуу министрствосу бла 32 ИВЛ-аппарат сатып алырга келишим кылат салынганды. Дагында республикалы бюджеттен 12 аппарат сатып алырга ачка белленди. РФ-ни Правительство сауклау министрствосу буйругу бла өлкөгө немназавини вентиляция этдирген 76 аппарат, инвазивни ИВЛ этдирген 8 аппарат, 2 компьютер томограф, 3 рентген-аппарат, 4 УЗИ, 100 пульсоксиметр, кыаны тинген, хауда мылыкыны көтөргөн, адамны температурасын ачылгөн эм башка керекле сатып алуу жаны бла мадарла тотурулганды.

Ахры 2-чи бетдеди.

Предпринимательствону мындан ары айныуна энчи эс бөлюнгенди

Тонене Россей предпринимательствону ючюнде Къабарты-Малкъарны Башчысы Казбек Кокков бизнес-сообществону эм КЪМР-ни предпринимательствону жамауат биригулерини келечилери бла кеңеш бардырганды. Видеоконференция алды республиканы оңуочусу регионну бизнесчилери бла корона вирус жукътан аруу жайылган болумда бөлөмөнү шөндөгү халын эм айныу, болушук амалланы хайрылыкларын сюзгенди, аланы предложениелары тынгылаганды, маганалы борчлагы эс бурганды.

Казбек Кокков предпринимательствону социал маганалыклары Covid-19 жайылган болумда бютон шарт көйөнгөлгелерин чертенди. Кыйын сагатылаа да кыарамагандай, аланы кыбюсю, келерини коллективлеринден сора да, кыйын жашау болулаа тошгон инсанлаа болушук тапдырганды. Регионну таматасы республиканы жамауатына билеклик этгенлери ючюн

бизнесчилеге ырызаклыгы бирдиргенди. «Бизни бюгонюкде башчылары предпринимательствону эм мындан арында айнырга олганы сауклау сауклауу, халкыны иш бла жалчытыу. Аны ючюн федерал эм регион маганалы мадарланы пакеттери кыабан көрөлгөндө, ишлейдиле», - дегенди Казбек Кокков. Аны бла бирге республиканы оңуочусу бизнесчилерден ол амалланы хайрылыкларына шарт багы биерилгенди. Болушукну чеклеринде предпринимательден келген эсвалканы санларыны юсюндөн тынгыларак

Ахры 2-чи бетдеди.

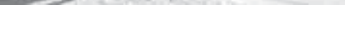
КЪМР-ни экономика айыгуу министри Рахыланы Борис айтканды. Ол кредит-лизинг келишимле жаны бла борчлары реструктуризация этерча, 2020 жылны 3 апрелинден кредит каникулга изелгиче эм орта бизнесни 318 келечиси сөлөштөлгенин, заявканы 75 процентни кыабан көрөлгөн билдиргенди. МСП-ны дагында 221 субъекти банклары энчи програмларыны реструктуризацияларны тамамлайды. Ишчилерине айлык төлөр ючюн процент-сиз кредит алырга 45 санга келгенди.

ЭКОНОМИКА

Биринчи июльдан къоркъусуздукну жалчыталлык туризм предприятиялары ачар мурутлыдыла

Къабарты-Малкъарда эпидемия болум ирилгенгени бла июльда туризм предприятиялары ишлеп башларды. Алаага кере регионда курортлар да августда ачылды. «Коронавирус аруу кетмей, бусагытта таукул зат айтырга тойюндю. Бу жаны бла аслам эс кычушу регионда халлаа да бургулаады. Алаага кере регионда курортларда аладан сора эки ючюн ачылды. Болса, биз оюм этгенден, биринчи июльда къоркъусуздукну жалчыталлык туризм предприятиялары ишлеп таукул болушукду.

КЪМР-ни экономика айыгуу министри Рахыланы Борис айтканды. Ол кредит-лизинг келишимле жаны бла борчлары реструктуризация этерча, 2020 жылны 3 апрелинден кредит каникулга изелгиче эм орта бизнесни 318 келечиси сөлөштөлгенин, заявканы 75 процентни кыабан көрөлгөн билдиргенди. МСП-ны дагында 221 субъекти банклары энчи програмларыны реструктуризацияларны тамамлайды. Ишчилерине айлык төлөр ючюн процент-сиз кредит алырга 45 санга келгенди.

ОНОУ

Хорламны парады 24 июньда бардырыллыкды

РФ-ни Президентни Владимир Путин къоруулау министр Сергей Шойгу Улуу Хорламны 75-жылдыгына аталган аскер парадды 24 июньда бардырырга, шөндөндө а арга хазыранлыг башларга буйрукла бергенди.

Улуу Ата журт урушда Хорламны 75-жылдыгына аталган аскер парадха Россейни ара шахры Мони-сквада эм башка шахарлада хазыранлыг башларга буюрама. Биз аны 24 июньда - 1945 жылда душманы хорлаганла парад бла өткен кюнде бардырылгыбыз. Ол тарых маганалы кезиунде Кызыл майданда Мо-

скваны, Ленинградны къоруулаган, Сталинградны эркинлиги ючюн кыанларын төткен, Европаны душмандан азалаган Берлинни зорлаган аскерини өткен эдиле, дегенди къыралны башчысы.

Владимир Путин къоркъусуздукка энчи маганала берирге, бу жумушха къады тышланганы сауклауларын, жашуларын саклау жаны бла мадарланы тотурурга керекисини кыаты айтканды.

«Жарсыуга, «Еломосюз полкун» кезиунде къоркъусуздукну жалчытыу оңубуз жокду. Аны тизгилерине миллионла юуделедиле, адамла, черкеге

ушаш, шахарланы, элленди ормаларын толтурулаа. Аланы араларында келгенлиги саклаулык тюрлюлюк, ден къошканды Президент.

Аны себепли «Еломосюз полк» 26 июльда - Россейни Аскер-тенгиз флотуну ючюн болушук. Алай бла Россейни оңуочусу 26 июльда къыралны аскер флотуну базаларында парадла, аны эзындан «Еломосюз полкун» къурарга буйрук бергенди.

Болсада ары дери антта эпидемиология болумга энчи эс бурлушук. Жуу-алы органла адамланы сауклауларын, къоркъу-

суздукларын толусунлай жалчытырга ол болмазлыктын айтыла, «Еломосюз полкун» андан кеңирек кезиунде кечиргенин юсюндөн оңу чыгарылгыбыз. «Битеу муратларды болушук, ман айткан кезиунде белгиленген жумуш бардырылгы деп шынабыз. Алай оңулаа жууулы кезден къырал-лыкты, Къайтарыл айта-ман, бизге адамлардыны сауклауларын, жашуларын, къоркъусуздукларын неден да багыламы», - деп чертенди Владимир Путин.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазыраганды.

ОПЕРАТИВ ШТАБ

Кесибиизни тап жюрютюу - арууну жайылыуу тыбешюнү ышаныгылы себеби

26 майда кюнню экинчи жарымда белгилли этилен шартлагы кере, республиканы корона вирус жукътанганы саны эки минг бла жарымга жете келеди - 2422 саусу. Солу кюннде 331 адам къошулганды (орта эсет бла кюнне 30-88 саусу). Бюгонюкде вирусдан 622 инсан сау болганды, ол санда 26 майда, аруудан къутулуп, 34 адам юйлерине ашырылганды. Медицина болушук 1786 саусулаа берилди. Жарсыуга, аны къыбылгыны көтөргөн 14 адам ашушанды.

Вируска кыажуу оператив штабдан белгилли этелери, республикада 37,1 минден аслам теш бардырылганды. Арууганла бла тыбешин, инфекция жукътанганы ишекли 1905 адам юйлеринде туруп, медицина тинтилгенде этиле, ол санда РФ-ни Сауклау саклау министрствосуну буйругуна тийишликде алаага компьютер томограф бардырылганды. Госпитальда 696 адам турды, ол санда реанимация бөлөмү 44 инсан, аладан 26-сы ИВЛ-аппаратны

болушуктуу бла солуйдула. 495 саусулаа, ол санда 55 кайсы, болушук амбулатория халда берилди. Корона вирус шартлары болма, аруудан 595 адам көтөреды, аладан 230-су акыбалыкы даамганаплады.

Россейде COVID 362 минг адамга жукътанды (бир кюнне 8915 къошулганды). Вирусдан 131,1 минг инсан сау болганды. Аны аруусугундан 3807 адам ашушанды, ол санда бир кюнню ичинде 174 саусу.

Джонс Хопкинс атлы университет белгилли эткен тарыхке кере, битеу дуньда бу аруу 5,49 миллион адамга жукътанды, аладан 346,2 минги ашушанды. Алгынча, хал бютюдю Американы бирлеген штатларында кыбылды - анда арууганланы саны 1,66 миллиондан алапанды. Вирус жукътанганы саны Бразилида бютюдю өсгенди - 374 минг, бу къырал экинчи жердеди. Россей ючюнү жерге чыкты.

Болсада Россейде бир-бир регионда эпидемия бла байлалы кийрилген чекле аз-аздан кетерилли баш-

лагандыла. Сөзге, бизни аркылы ол адимга небуа юйде бирге орманда айлангыра эркин этилгенди, чач къыркычуу жерле, келгенликери 400 квадрат метрден озмаган тюкенче ачылганды.

Алай эки ай чаклы бирини юлден тышына чыкмайы туруп, энди аруу билеге ишеги бардыга тошгонди. Ол а, врач-психотерапевт Раида Карданованы актылына кере, адамны сауклауна, психикасына басымлык этилти къырык тыюлдо.

Кертисин айтканда, бу заманын ичиде келе жукъ да этмеденде - диванда жатып, телевизорга къарап тургандан башка. Энди аруу алаагы ишеги чыгарга, жамауатда байлалыклары жаттыртууга тошгонди. Ол а кыйынды. Аны себепли ашыгышлык этерге жарамдай, дейди врач.

Ал кезиунде биринге ишлегенлеге сөлөштерге, мурапталы оюзөгө болушукду. Иш бюриунден айлкыны, ишчи мизам кылай бюленгенин сурагга керекди. Не кзадар билими, халпары болсагы, ишеги киришкен ол къадар тынч болушукду, дейди бизни ушакчы бергенби.

Адамла кел заманын фаталарында чыкмайы тургандыла, аз кымылгандыла, ол а кван тамырлажарык системага заран салмай кыймаганды. Аны азайтыр ючюн а орманда жауу айлангырга эркин этилгени бла хайрандыгы тийишшиди, деп аскер элти Раида Мухамедовна.

Дагында этртенди этртер бирге керекисин болмай, бирле ишеги чыгып боллаулаа, жукуну заманын бузгандыла. Жукусуз адам а ачуулангырга, уруштенден чыгарга, урушка этерге өңдө. Аны себепли жанганды кече заманында жатарга, этртенди къабагыра юйеринге керекди. «Аш-сууну да маганасы уллуу адамны психикасы болумунда. Кел көтөргөн, тире этдирген ичгини, ол санда кофени, чайны

ТИКАЛАНЫ Фатима хазыраганды.

COVID-19 аруу ачыктылган шахарла бла районла

	Арууганланы саны	Кюнне къошулганды
Нальчик	830	47
Кенже	36	
Хасания	26	1
Акъ-Суу	19	
Адиох	9	
Бахан район	298	8
Золюк район	82	1
Лескен район	65	1
Май район	91	-
Прохладна район	109	1
Терк район	163	3
Урван район	183	2
Чегем район	295	17
Черек район	59	1
Элбрус район	47	-
Башка регионладан келип, КЪМР-де арууганла	22	

Жазылыу - 2020

Энди да - «Заман» бла бирге!

Багъалы окуучуларыбыз! «Заман» газетте 2020 жылны экинчи жарымына жазылыу андан ары бардырылады. Аллыбиздагы кезиунде да биз ана тилибизде чыккан газетни алырысыз, окурусуз, ол хар физирисини эсли келгенгизге, окурулу сөз нөгерииз болуп туруп деп шынабыз.

Жазылыу алты айга багысы - 684 сом 48 копек.

МАГОМТЛАНЫ Сулейман.

Бизни индексиз - П5893

Предпринимательствону мындан ары айныуу энчи эс бөлюнгенди

Ахыры. Аллы 1-чи бетеди.

Борчлаган финанса жаны бла тюзонлей сепилик беруу программаны чеклеринде Федерал налог службаны КМР-де Управленинин 1604 заявлени берилгенди, 1145-чи кыабыл көрүлгөндү. Ишленгенге битеулю болушук, энчи предпринимательни да кыошуп, 4539 адам болганды.

Андан сора да, кыауум инсанга микросаймак жаны бла борчланы толтуруу 6 айга дери тохтатылганды неда телеуени өлчөмлери азайтылганды, микроаймак бергенде заман өлчөмү тохтатылганды борчу тейле болжалгы салынганды, процент став-

бөлүмү тюзонлей көрүрге онгу болганын белгилеп, быйыл апрельде предпринимательге властьла кыалай болушханларына шагытылгы этгенди, КМР-ни Башчысына эс бөлгөнү чюн ырызалгычын билдирип, мындан арында да тир байлыккыла кыурап туруча текегенди.

Казбек Кокков кесини жанындан «тохтарга» жарамганын, мындан арында да экономиканы, мағаналы ызына, инвест-проектени, келик конде жангы затланы проектерин айнытуу юсюенден сагынырыга кереклисин тергепти. Правительство тергептириле сепилик этген кыралы жанындан болушук мадар-

Казбек КОКОВ: Биз бир кычлю командабыз, бирлешип, нени да онглаллыккыбыз

Ахыры. Аллы 1-чи бетеди.

22 майда тарихкеге көре, республикада 32 590 тест бардырылганды. 2091 адамда коронавирусу ачыкылганды, 536 инсан аурудан сау болганды, айрычу аурулугун көтөрүлгөн 9 адам өлгөндү. Госпиталда кеслерине 437 адам бактырды, амбулатория болушук 425 адамга берилди. 684 инсан ауруну шартлары билинмей көтөрүлгөндү.

Министр плевмонидан кыяналганы сауазуаны урчеденилганы жетдири кыалай кыурапганды да билдиргенди. 2-чи номери шахар эм Республикалы сабий клиника

больницада таматаланы, сабийлени да багылуу жерле бардыла. COVID-19 вирусдан башха аурула да кыяналганыла медицина болушук кыалай берилгенди юсюенден да барганды сөз кемгешче.

Ауруулары юслеринден кетмеген сауазуаны багылуу медико-санитар болушук берген биринчи организацияла кыурапганды. Энчи эс тамата тейоге бурулады. Жаллары торлонгендей, аллага койлеринде эмда сау кюнню ишленген стационарда медицина болушук берилди. Поликлиникалагы жоруоно азайтыла турат бла уа льготалары болганлага дарманла

180 кюнго жетер тенгли бир юлешингенди.

Коронавирусу жуктуганла медицина болушук бергенге келгендири телеуени юслеринден айта, Густам Калдыбаганла берилгенди. Министр март эм апрель очоно ахча бөлгөнүнөн билдиргенди. Битеу да бирге ол 1729 адамга юлешингенди. Бу иш андан ары бардырды эмда контроллады.

Казбек Кокков министрствону райончалы бла шахарлары администрациялары, саулук сактыуу муниципал учрежденияла да бирге байлалыкка ишлерге чакырганды.

Республиканы медицинала уа регионю оңочууула аллага этилген болушук

очоно ырызлыклары айтаындыла.

- Сизге болушучюн, кыолдан келгени этерикте. Мен сизини, республиканы жаматуыны аллында жууалыма. Сиз неситиз, коллективтеригиз да тамалганын жумушла очоно жууаллыккыны сөзөрге, газет инсанни жашууну, саулугун сактырууну, битеу билимизини салгырга керексиз. Биз бир кычлю командабыз, бирлешип, нени да онглаллыккыбыз. Бу кезинде кырансын өтөра болалык, - деп чертенди Казбек Кокков ахырында.

КМР-ни Башчысыну бла Правительствоу пресс-службасы.

Кырулуш

Объектни быйыл битдирликдиле

Белгилисича, Кыашага да уллу спорт саулукландыруу комплекси кырулушу барды. Проектке көре анда тынгылы спорт залы эмда бассейни, башха отулары да болушук. Объектни жылуу бла кесини энчи котельнясы жалтыртыккы, тох бла чырмау болмазча кыатнда

быргаланы тышлау, спорт-болуу, тегерек-башчы таппандыры барды. Басейни оборудованынсын орнатыу жаны бла да мадар этилди.

Республиканы Кырулуш эмда жашуу журт-коммунал молк министрствосундан билдиргенди, бу спорт саулукландыруу комплек-

трансформатор подстанция да орнатылкыды.

Шендого кырулушукта ишлини аслам кесегин таммалап бошогандыла. Комплекси суу, канализация, электроком, газ сөтөлеге кыошкандыла, ичинде тийишли системаланы да орнаткандыла. Энди уа кы-

Статистика

Продукцияны чыгаруу көбейгенди

Быйтыр бизни республикада эл молк продукцияда 54133,1 миллион сом багысына чыгарылганды. Бурунку жыл бла тенгештиргенде, өсом беш процентте жеткенди. Ол СКФО-да эмда саулук кыралда орта көрүмдөпленден

4,2 ми бир процентте көбөрөк болды, деп билдиргенди Севкавказта.

Сагынырынан көрүмдүсү де асламыраган (30654,3 миллион сом) битмичилик продукция алады, кылагын кесеге уа маалчылыккы бла байлалды. Эсом да биринчисинде игрик (5,8%) болганды, экинчисин уа төрт процентди. Кыабатыр Малкыар Республика эл молк продукцияны чыгаруу жаны бла быйтыр Шимал Кавказ региончалы арасында очонокчо жерин алганды, дегендила статистика службала.

Бөлүмлени юсюенден айтаанда, бу кезинде эл молк организациядада производство 4,3 процентте азайганы эсленгенди. Баш көрүмдүсүнө ючөндөн

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

Көрүмдөплене

Ишсиз кыалганлага - болушук

Быйыл апрельде Кыабатыр-Малкыарда иш излеп Урунуу эм социал кыруула службалагы 13,5 миңден аслам адам келгенди. Ол, быйтыр бу заман бла тенгештиргенде, алты кереге көлдү, деп КМР-ни Урунуу эм социал кыруула министрствону пресс-службасында.

Алай бла урунурга изленген 13 531 адамдан кеслери жаратхан ишини жаланда 4807 инсан тапканды, кылагылары уа тап жерлени сактагытталганы катгөтөргөсина кыошлгандыла. Сөз ючөн, быйтыр аллайланы саны 1285-ге жетгенди.

Саулай айтаанда, сагынылганын кезинде дагында эмда инсанга неда 0,3 процентте урунурча сепилик этилгенди. Быйтыр кыошкы халда болушуккуну 104 инсан тапканды, ол да 4,5 процентте асламды. Аны бла бирге быйыл бир

Ведомствода айтаналарына көрө, социал тейлеуе закондопленеда айтылганына заманында эм толусунай этилдила.

Анда көрө ишсиз турган пособыны службада регистрация этген кюнөндөн алып башларга эркинди.

Пандемияны кезинде ишсиз кыалганыла, федерал болушукундан сора да, республикадан да сепилик табдыла. Ол санда КМР-ни Башчысы быйыл биринчи марда службада регистрацияны этген ишсизлени барыны да сылтаулары кыауумга регион бюджеттен 5 миң сом кошоарга буюрганды.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

ОРАЗА БАЙРАМ

Кыайгырылушуккуну, чомартлыккыны айы бошалаган эсе да, ахшылыккыны толтурууга онг энтта баргы

Быйыл коронавирусу ауруу жайылганыны хатасында республиканы межгитеринде Ораза байрам бошолганын кунде гыайты намаз бардырылганды. Ол жаны бла очоноу КМР-ни Муслималарынын дин управленисы жууалпы органла, дин алимле бла келиши чыгарганды.

Болсада 24 майда КМР-ни муфтияты республиканы жамуаттын Ораза байрам бла «КМР-1» миллион наланы болушуктуу бла алгышлаганды. Быйлай аман бла ол биринчи керуе куралганын айтырды.

Алай бла эртенликке дин кырандашлары бла эгечлерин Рамазан ай бошлаганы бла муфтий Хазратлы Дзасежев алгышлаганды. Биринчиден, ол РФ-ни Президенти Владимир Путинни айлануу окугуранды. Анда уа ислам динини келечилерини кыаралы айтырды, мамырлыккыны, келишулюккюно сактылау мағанасыны юсюенден айтыла эди.

КМР-ни Башчысы Казбек Кокковну Ораза байрам бла алгыш сөзю бла аны Администрациясынын таматасы **Мухамед Кодзоков** шагырты этгенди.

Официал жумушла бошлагандан сора муфтий Хазратлы Дзасежев ууз бергенди. Ол быйыл көрүмдөпленендиз Ораза байрам хатасында

межиттеде тараух намазла кыланмагылгандын, алай анга да кырамай, муслиманна Аллаху таланы алында, ораза тутуп, борчулары толтурувалгандын белгилегенди. Муфтий Рамазан ырахмалтыккыны, кечуноу, ахши ишлини, дин кырандашла очоно кыайгырылушуккуну, чомартлыккыны айы болганын эсгертенди. Ол Аллаху таланы алында борчуларын толтурувалганын, жуктууга саугылары юслеринден да айтаынды. Рамазан ай бошолганын эсе да, мындан ары да ахшылыккыны, бизни Жаратканын баш урууну көбейтирге чакырганды.

Ол кюн Ораза байрам

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ЭНЕРГЕТИКА

Тийишли жумушла заманында тамамланадыла

Быйыл «Россети Шимал Кавказ» компания СКФО-да битеу да 882 энергообъекте ремонт этерикди, ол санда бизни республикада 74 объекте, деп билдиргенди аны КМР-де бөлүмөндөн. Бу ишлини барында да 2,3 миң чочуно кыратылкыды.

Быйтыр ремонт программасы бла тенгештиргенде, ол 393 миллион сомга аслам болды.

Тийишли жумушла 110 кВт чочуно подстанцияла бардырылтыла. Энергетикле аллага кезилуо ремонт

этерикдиле, кюзде эмда кышда ише жазыларыккыдыла. «Шендого оскал эпидемия болушукка сактылыккыны уукумуй энергетикле борчуларын кен кыламы тындырырга тауелдила. Быйыл ремонт ишлини жайырындан тохтотуп мындан арысында да ишанынлык жалтыртууга, сөтөлеге жангы объекте кыошарга да болды» - деп белгилегенди компанияны таматасыны биринчи орунбасары баш инженер Виктор Абамов.

УЛБАШАЛАНЫ Мурат.

ТЕРСАКБЫЛЛЫК

Этюрюк айтыла кимге хайырлыдыла?

«**Экспертле коронавирусу ауруулуны көбөрөк көксөргөнүгө билдире соедиле деген ат бла чыккындагы информацияны быйыл кыраганда эм мағаналы Bloomberg агентствосунда статья.**

«Москва: статистика ачыккыды»

Англосаксон басмалада жайылганын кыжур кампаниланы бу жаланда бир юл юсюдо, Ала аны Covid-19 жуктуган ауруунан Россейде, бирси запад кыралла бла тенгештиргенде, адамла иги да азырак өлгенлери белгиле болгандан сора башлагандыла. Хау, ауруган этедиле, алай ауушханла көп туююдоле. Асламысында хроникалы аурулары болганладыла кеслери да.

Ол жаны бла биринчи жерин Франция алганды. Елгенде 14 процент. Италия да да алай бир чактылды - 13,5 процент. Великобританияда да 13,4 процент. АБШ-да 5,7 процент. Россейде уа ол көрүмдө 1 проценттен азыракды.

Запад басма органла уа анга кесин айтадыла: ауушханланы санын былада букчуруган этедиле деп. «Москва коронавирусу аурууну шартлары көрүштүу жаны бла толусунай ачыккыды. Биз битеу статистика материаланы, анализтиканы басмаладыла. Москвада биринчи ауруган ачыкылгандан башлап, кюн сайын жуктуганланы айтабыз, өлгөнлени букчуурмайбыз,

сыу болганыны да билдиребиз. Баян, Москва апрельде ауушханланы санын ачык басмалагандан жангы болуп, ол шартланы хар ким да көрөп, медицина тинтиулеринде хайырланында деп. Кертиди, 2019 жылы апрели бла тенгештиргенде, дунидан кеткенлени саны 2020 жылда апрельде 1,8 мингине өсгөндү. 2018 жыл бла тенгештиргенде, 900 адамга. Алай айны тергеге алып өлгөнлени динамикасыны эслерин чыгарарга алыкка эртенди.

Англылады кыайсы пандемия да ауушхан шарчыланы санын көбөйтөди, аны англылатырды ол да барды. Вирус кыруусуз жерле урады, хроникалы аурула кыозгалдыла. Алай өлгөнлени кесини саятлаулары Covid-19 болганды деп айтырчу жарамаз. Коронавирусу ауушханланы статистикасыны тюзлөгөнө ишлек болмазга керекки», - дейди Москваны вице-мэри Анастасия Ракова.

Тинтиуле көрүштүуюкдөле

Москва өлгөнлени юсюенден көрүмдөлени кесини саятлаулары Covid-19 болганды деп айтырчу жарамаз. Коронавирусу ауушханланы статистикасыны тюзлөгөнө ишлек болмазга керекки», - дейди Москваны вице-мэри Анастасия Ракова.

русдан өлгөнлени статистикасын торпорендири көрүштөдиле деп терселген да тюзтөпюдо, нек дегенде ауушханла бла байламлы статистика жер-жерли властьлага байсунай ЗАГС-ны федерал системасы бла жиылаула, официал көрүмдөлени уа ай сайын Росстат басмалады.

Хорлата да билдире керекки

ВОЗ-ну эксперттери Москвада эпидемияга кыажуушнитта кыурапганын айтырлай турдыла. Бизни враччага кытай коллегалары да бийик багы бергенди.

Кимге хайырлыды да сора жалган сөз чыгарырга? Балм, биринчиден, АБШ-ны властьларына, анда жуук заманда президент айыруула болушукдула, граждандарыны

жашууларын сактыла уа алда Кытайдан, Германиядан, Юг Кореядан, Россейден да осал болганын ачыкылганды. Аны бла келиширге Америкага уа бек кыянды.

Дагыда теманы башха жанына буругрга көрүшю уа болмаз дегге жарамды: биогонлюкде Британияда кесленин ичлеринде уллу кыозгалуула, даула чыккындагыла. Официал көрүмдөлөгө кезинде анда Covid-19 вирусун 32 миң адам ауушканды, алай пресса Бирлешкен Патчалыккынон көрүмдөлөгө 2-3 керге азайтылганда терселди. Алай болушукта россей тергелуге чуруула изленген, сөзсүз, ол кызуулга бек мағаналды.

Юлия ТУЛИНА.
«Аргументы и факты» газет.

Юбилей

Не жумуш бла кюреше да, ол битеу жюреги бла бериледи

Биринчи назмулары - район газетде

Мечиланы Алийни жашы Хадис кепчончолюкте жаратылган төлөдөндү. Ал атпанын анда этгенди, биринчи сөзүндө да анда айтышты. Онеки жылы болуп кыргыздары ол атала журтуна. Мында аны койору Кыара-Сууда токтаганды. Алай ольда тогу орто школ болмаганын бла байланып, башка негерлерине, Бабугенде инерттер шоктода окуганды. Киптапаны сабий заманындан окуна бек сойгенди. Улуу адабиятка жолу да ма алыны сейри дуньясына койирген сабийликден башланганды.

Хадисни биринчи китабы - «Кыанаты айрыкма» басмадан 1987 жылда чыкканында. Анда жаш адамын жорек тынгызылыгы, тууган жерине, аны адамына суйкемелиги, ахшы умтуланы таукелиги кепчончотурды. Анга иги кесек наму киргенди. Былай кыраганалы окуна аланы бир энчилкири барды - кыскадыла: аспасымы селге, онеки тизин, алай а толугу оком сайындырадыла. Постни жазуу ано да башлагала ушмайды.

Акт сёно жарыгы

Хадисни биринчи китабы - «Кыанаты айрыкма» басмадан 1987 жылда чыкканында. Анда жаш адамын жорек тынгызылыгы, тууган жерине, аны адамына суйкемелиги, ахшы умтуланы таукелиги кепчончотурды. Анга иги кесек наму киргенди. Былай кыраганалы окуна аланы бир энчилкири барды - кыскадыла: аспасымы селге, онеки тизин, алай а толугу оком сайындырадыла. Постни жазуу ано да башлагала ушмайды.

Тауда ёмордан ёмюрге
Тууган булада
Мен кюн бла бирча
Кыюма ыла.
Нечир харпилдеди ала
Билкилини сынамка
Жашаганла.

Хадисни биринчи назмулары ол шоктода окугана басмалангандыла район газетде. Ол илти жашкыгы квалгай улуу кыуанч болганын айтыр кереклиси да болмак. Алай а жазынума деп ол жаш заманында угъай, бюгон да менсунмейди. Ма аллай адежи, сабыр, аруу халы адамды.

Оккуу аз аскер кылуулук

Таулула назму сёно, журны, исукустоно не торлюсону да сөөдиле, алай усталык сайларга жеткенде уа, жашауда ма бу зат жараркыды, баш тутарга болушуркыду деген хыксандан болур, не заманда да мурдорлу затны жанына аудардыла базманылар. Чыгармачылык бла корешкен адамга насап аны бла санданылганы а арда анылайдыла. Болсада ол жолу адабият, культура бла корешкенге бары да атайдыла.

Ма алай бла шокно бошганалы Хадис Къабарты-Малкыр кырал университетни эл молк факультетинде агроном бөлөмөгө киргенди. Ол заманда аскер кылуулук этер заманы жезге, студенттери да алгандыла ары. Алай бла ол армияга кеткенди.

Юч жылны совет аскерчилини Германияда болган кыууларында артиллерист полкада тахсама болуп кылуулук этгенди.

Ол анда да назму жазганын кыскаганды. Юкионе, адмаларына тансыкчылык кондон конгонте ёсуп барганды, сейри тойлоодо назмуу жаш акт сёз бла жазганын негерленге кылат. Аскерчи шуклары тилеп да аз жазмаганды аланы сойген кызыларына назмула. Ол кезин не узун болса да, анга адабият жаны бла өсөргө болушканды.

Биринчи чыгармачылык кыуанчлары

Мухамед кыуандырганды эм таукуландында. Мечи улуу чыгармачылык жолунда. Бу эки адамны шукчулары, жаш кепчончонде жарытып, бюгон да оюлмонгонди. Хадисиз «Университет жашуу» газетде ишлегенде, чыгармачылык бла корешкен студенттери араларында көп торлоу эришле кыруар турганды. Жарысулга, бусугатда жаш адамланы алак кеп эттирген жокду.

Ма аллай аскерлик жаны бла барган конкурслардан биринде Хадис алы болганды. Ол торлоу поэзия жанын жазууну юсөөндөн эни айтында, назмуу хар тизгини башланганд хардарынан окусан, ол бир магына тутарга керекди. Айкай да, ол керти жорлам эди, нек десеген ол заманда назму жазганына кеп болганды.

Журналистикага кызынуу

Университети бошгагандан сора дипломду жаш адамын Совет (бусагатагы Черек) районга жибергенди ишлерге. Алай а Мечи улу тоз да келе келгенли Кышхатауда жер-жерли газетни баш редактору тобоп кылатканды. Ол а жашына жазуу илти бл корешкенден алдан билген себепли чакырганды ишлерге. Анда да керек эдиле эл молк жаны бла билмилли журналистика. Алай бла «Колхозная жизнь» деген газетде башлаганды уруну жолу.

Кеп да бармай аны очерктери, корреспонденциясы газет бетлени толтургандыла. Алай болмай амалда да жок эди - ол заманда ара молкты айынгандыла, фермалада, бригадалада ишленген адамла улут жетимлик болдуру тургандыла. Кырал ол заманда жерчи, малчы адманы сылгаганды.

«Советская молодежь» газетде Мечи улу анда чыныгы келгенди. Аны литсотрудник эти алганы эдиле ары. Кеп да бармай журналистик секретар этиргенди. Бу кыуанч заманы баш редактору орунбасары болуп да ишленгенди. Ол заманда бек намысы жюргөн «Комсомольская правда» газетде стажировканы өткенден сора уа, республиканы таматарлары аны ол анда ишлеп кетген «Колхозная жизнь» газете баш редактор этип салгандыла. Анда бир кыуанч заман ишленгенде сора факультулу журналистик «Блокот агитатора» деп ай сайын чыккычан гитче журналга чакыргандыла ишлерге. Ол Къабарты-Малкыр обкомуну басма органы эди да, анда ишленген улут кылуулуга саналганды, жууулары да болганды. Хадис анда суа ол жыл урунганды. Кырал идеология торленгенде уа аны «Кабардино-Балкарская правда» газете чакыргандыла. Суа обкеш тынчлыксыз жыл ёдгоргенди ол анда.

Кыуандырган талпынуу

Ол, тамата сабий болуп, Акъайнаны Бибиртени жашы Магомедни юйюкронде Кызастанда Ровное деген элде тууганды. Ол заманга кепчончоле ити да аяк тиреп башлаган эдиле. Анасы, Текуланы Адамны кызы Ариуба, не жаны бла эли адам болганды. Сорюн тошоп, кеслери тиешили билим аламамт аныккыды, ата-ана сабийлери саямуу, билмилли болуларын бек сойгенди.

Шарифга къ кырындышны аталери болганы бла байланып

ди. Анда, улуу маданит арада, билмилли усталаны кыларны арада, тиешили дерс алганды. Аршауа 1974 жылда дипломгуста библиотекере болуп кытайханды.

Уруну жолун ол Н. Крупецкая атлы (арда Т. Мальбахов атлы) кырал миллет библиотеканы юйюкронде башкы аскер бардырганды. Республикада алай усталыклары болганына бармакыла бла санарга болуук эди ол жылда. Ма ол себеден культпросвету-илицеде устас керек болганды, ары Шарифаны чакыргандыла. Ол анда суа обнёр жай ишлегенди. Арда уа,

тине да айрырганды. Краеведенден чыккычан, сурам кеп болган киптапны кытайрык чыгарууга да юлош кыошханды. 1992 жылда уа аны краеведение бөлөмөгө тамата этгенди. Анда Шарифаны кыруучу хуеки юйюкронде чыкканды. Ары калуучулени, анда бардырылгыч тобошулени да санлары өсгенди. Республиканы интеллигенциясы, жазычуула, журналистика, культура ишленгенге бла окуучулары тобошуле бардыруу кеп жайылганды, тереге киргенди. Беш жыл алай заууклу өтгенди.

Жамауат Кырай Ғырыула

Шарифа адепликтени юлгусоодо, дейдиле аны бла ишленгенге бир ауздан. Аны төгерге жылууду. Аны таза ниетлигини, иши кыруу хуекине кепле сукландыла. Тамата болганын танкердо этмей, жумушак сөзю, кырамы бла юйретеди, таукел элди ол ишче негерлерин.

27 май – Киптапханада ишпегенлени кюно

Усталыкыны, жууаплылыкыны эмда адепликтени керти юлгусю

Библиотекалада урунганланы байрам юкюлери бардыра да кыуанчсызды. Бюгон биз ол сыллы иш бла корешелени юсперинден аруу сёз айтырга кылат.

Алай толуу кылаа кепдөле арада: Кучуланы Людмила, Гергьоксыны Лейла, Созайланы Хаулат, Кырааланы Лодмила, Махжиланы Азиза, Бёзоланы Светлана... Бюгон биз хапарын айтырга а Мальбахов атлы кырал миллет библиотеканы илму-методика эм библиотеке инновацияла бөлөмөндө ишлеген Тетулуаны Шарифады.

Илму-методика бөлөмө

Андан арысында Шарифаны илму-методика бөлөмөгө тамата этип кепчоргенди. Бусагатада этип торленгенди - энди ол илму-методикасы эм библиотеке инновацияланы бөлөмөндө. Кеп жылланы ичинде анда республикалы семинарла, киптапхана жаны бла тинтуу ишле бардырылды. Ол затта уа битуге да кыраты, малкыр адеде, шархарада кырал эм муниципал библиотекаланы ишлерин сейр болупча кырууга а мал болды. Аны бла бирге бу бөлөмдө алай мекемеледе ишленгенге усталыклары ёсдорюкү да эс белгенге турдыла, алага деп окуула бардырыдыла.

Шарифа методика-библиография материалла жыйууда хуеки бла энчиди. Ахыр жылда ол аланы электрон торпорлени да жазырыды. Мальбахов атлы кырал миллет библиотеканда кеп торлоу жарыкларыны, тобошу, бир торлоу бир юйюлеге, театры жылына, кинону жылына алаган эм башка жыйуула бардырыдыла. Аланы эсепте алып, тарыхоу кирирген да Шарифады. Ол Кыраматы-Малкыраны жазы-

Ышануулук

Айкай да, алай жерде ишленген бош сунадыла тышындан кыраганан. Анда уа окуучу-билим, кыруу хуеки, адеплик да керек боладыла адамга. Аны бла бирге библиотеканы ишлерин тинткен методистле азыдыла. Шарифа уа ол кыйын, алай сейр ишчи сойоп этгенди. Кеп да бармай анга фондланы оюнуларын ышангандыла. Ол борчулу кылуулуга таулу кызы Кыраматы-Малкыраны маданит министрствосууда. Битеу да библиотеканы системаны комплекциясын таммалганды. Ол жумушка китап басманы темагича планындан башлап, жангы чыккычан киптапны сатып алуу, газетге-журналга жазылуу, адабият жангылыклары республиканы библиотекаларына тапшыруу да киргенди. Акъайнаны кызылары анга берилген жумушлары тынгылы таммалар ючюн эттени ишче кеп жангылыкка кириргенди.

Чынтты профессионалланы дерслери

Ол шокно бошарга, эл библиотекада тамат керек болуп, билмилли кызыны ары чакыргандыла. Шарифа ары сойоп барганын не сёз. Анда жаш ишленгенден сора, ол, билим кепторюге керек болганын анылап, окууга Москвада кырал культура институту «Библиотекочедение» бөлөмөне кирген.

Юйюр

Ата-бабаладан келген ызыны кыюймай

Бабуент элде орналган экинчи номерли кадет школ-интернатта Улуу Ата журт уруну жигиттерине аталган стенд ачылганды, анда Чофанланы Маиришханга тосбойе. Ол Отызды Мавкьарда Кужюканы Мухамматны кызыды. Бу юйюрко битеу сайыптери да билмилли, адепли, нызамлы адамдыла. Маиришхан тууган элде да устас болганды, къадар жоллары Бабуентте келгенден сора уа, беш сайыни насыллы аныс болганында да кырамай, усталыгын кыюймайдыла, кадет шоктода математикадан устасы. Аны советтер бир кызыла Мухаммедни (ЕГЗ) жетишимли бөрөгөндөндө.

Фронтчулары суратлары

Стенд ачылган кюн фронтчулары араларында Чофанланы Мухамматны сураты да бар эди: ол кызауаты отуну хатасындан ёмюрлөдө жашай кылатканды. Алай уруу жок этерге корешкен адамланы жуууклары аны эстеринде, южорлоринде туталды, унутулмайды. Сабир, жылуулу Хадисге анда да намыс-сый берилди.

Мечи улуу жашуу негери битеу басмада ишленген журмат этген Сафарияты - Алтайланы Шамилни кызы. Ол таулу тиширууладан биринчи болуп, Москвада полиграфия институту бошганды.

Андан кытайхандан арысында уа кеп жылланы ичинде басма жаны бла кырал комитетде, министрствода да ишлеп турганды. Бюгон иги кесек адам эткен жумушун - басмада чыккычан хар бир газетте, китапха кырагыт, бою кереклени санауна - ол китап, газет да кеп чыккычан заманда Сафарият кес жыналгы толтуруу турганды.

Аруу сёзю, таза кепло, жумушак халлы Сафарият бла Хадис жаш бла кызы ёсдорленгенди. Алберт аскер кылуулуктады. Асият а газет басмада ишлейди. Ала таматаланы алай туурукла да кыуандыргандыла.

Атам саулукта айтычуу эди: - Эки ёмюр жашганыны кёрөмдөм. Ол бир ёмюрюгө ышанма. Киши бол, башына айып алма. Куткарламзаа кесинги арда Чогулжиден, кыйгыдан, Сол балганы эсенг жашлыкка, Кюлепг эселе ызындан. Ол сөлгөне эс бура келеме, Жашуу жолда утмай кыларча, Мен да кеси сөзюне иеми. Жашайма, атам айтанхача, - дейди эрте жазылган «Атасы сөзю» деген назмууда акт сөзю исе. Атала айтанхач жашаган поэт Мечиланы Хадис кыламын бюгон да кыюландан көтөрөйди. Илхамлы, саулуктуу, тынчлыкты болуп, узак ёмюр сюрсон.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

Станция Кельге бар туруп, фашистте билгенде бюкорендө этерге керек эди. Ма ол кепорноу кыатында сөрмөше замансыз жоюлганды Чофан улу. Фатимат а 1947 жылга дерс баш иесин саклап турганды. Елюм кырагытыла - «похоронкалы» келгенден сора да бир-бирле саулай кыята эдиле юйюрлерине. Алай юкюлени бир кондонда Мухаммат бла бирге уруш эткен Туманланы Кыруманбыл бла Кыралби келиш, Фатимата Карелфонскиде эрини кыраандык кырабырга салганынын айтадыла.

Кызын эди ийнанган ол аман халпарга. Бизни адамларыбызны кабылларын уруш билеу жер башына жайганды. Тишируу жаш кийип кеткен Мухамматны кыраасын кийип турганды, арда уа, жуукту-тенге кыюймай, ол экинчи жер насылы сынаганды. Шукур уруу юйюк ёсдоргенди. Алай Мухамматны суратын а юйюкде саклапканды. Еле туруп, кызына оуяг этгенди ол суратын Чофанланы Жамалга берирге. Ма алай бла ол бюйюрге тошкенди, андан алынганд кюпися уа кадет шоктода «Жигитлени суратчери».

«БЕКИН ФАТИМАТ»

«Таматаларыбыз кюно кепто эдиле, намысылы, адеплиле, аруу кылыктыла, - дейди Маиришхан. - Фатимат кыаты арууганында, кыайан атам мени да алып, аны кере барабыз. Ол кюн төбөке мени кесине тартып: «Аллага ай бол!» деген эди кыуаптыма. Кеси кыйналып турган адамын бизни юсөөндөн сагыш этгенине сейир эттени. Бизде уа

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

ыны ёлоп, мен кырамай эдим апабызга. Фатиматын ол кун адамлыгын дагында бир кере анылгаганды.

САБИЙЛЕ

Жамал бла Маиришхан сабийлени гитчеликлеринден иштэ койретедиле. Ала юйде да бахчада да аталары-аналары айтмаганыла окуна этилик жумушланы кеслары эсеп, тамамалайды. Тамата жаш Мухаммат Сибири федерал университетни Саёно-Шушенский филиалыны экинчи курсунда жетишимли окуйду. Мурат, башында айтанхачыла, Граждан авиацияны Сасовский летний училищесиндеди, Амир тогузуучу классны бошганды, Алия бла Сабир сабий сакда жюрьюлөдө. Жашла тутушуу бла корешедиле, шахматланы да сөөдиле.

МАИРИШХАН

Сабийлени аналары Маиришхан, башында айтанхачыла, Отызды Малкырданды. «Ишмиде биринчи атламларымы этерге Малькара экинчи номерли шокнолу директору Жангарзаланы Борис Абдуллаевич болушанды. Бир жол ол манга: «Билемесе, таулулада бир сёз барды: «Батыла башласан, теринер кеп басыла» деп. Математикадан устас болганындан сора да, социал педагогу ишин да барды» - дейди. Ма ол кезуде кыраганма Черек районда «Алан» деген биринчи сабий организацияны. Мен окуучуларыма хурмет этеме, нек дегенде сабийни сыйлай билмеген ападан да сый тапмаз. Кадетчилини кеслерини алына сагыш этерге юйретеме. Не иште да өтпюрлөк, кесинге ийчануу эм жумушлыкты керекди» - дейди Маиришхан.

Юйюн башчысы Жамал сабийлени назмаларына кытады. Хар бири заманын кылаай ооздурганын эслейди. Бахчада туяланы устаклоууга ёлоп, сабийге юкюленди, ёсдорюкюз деп. Ийюкге кыраыла, экиликте, таууккагыт да кыраарга болушардыла. Кысхасы, бу юйюк берилген, жашуу ызын табынай бардыра, тукумуларында жигит ата-бабалары салган жорукларыны бузамаганды.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият. Сурат автордуу.

САУЛУКЪ

«Дайым иммунитетигизни кючлерге кюрешигиз»

Бек алгга, уулануу кыясы тюрлолери аслам тубегенирин, ашдан уулануу бла чеге инфекция бир отьесе баша-баша аурууларымыдыла айтсангизди.

Жай жуууклашканы, жемиле шесе башаганы бла уулануу ауруулары саны да бедиди. Алай чеге инфекциядан саклануу ючюн кыяын болмагын жорукланы турарга керекди.

Адам аш-азыктын чуулганганын шартлары уа, кепте созулмай, талай сагытдан борм болууду. Бактерияла аш орунда бла чегилени баш бөлөмлеринде орналадуу. Аурууганын температурасы ал кезиледе 39 градуска дерги кетирюледди.

кыозгагын бактерияла топуракта, судуа, баша жердеде кеп заманны, ол санда суук кезиледе да, кеслерне занансы сакланууду. Бир-бирледе ала иллупада, адырлада да табыладыла, бегирекда ала жылы эм мылы жердеде жайылдыла.

Сора уулануу бютюнда аурууклары болгын тишириууга хаталыды. Ротавирус сабыни ананы кыярында болгын кезиунде айынунда чурумла чыгарырына кюркюуу уллуду.

Бакыгга алай барды? Бек алгга, тазалыкка эс бурурга, аурууганын ачык-кашык, жан жауукла бла жалчытырга тийишлиди. Адам кыза эсе, аш орунун жылы суу бла, марганцовка кыозгарга да жарайды, чегилерин жуукурга керекди.

Бакыгга алай барды? Бек алгга, тазалыкка эс бурурга, аурууганын ачык-кашык, жан жауукла бла жалчытырга тийишлиди. Адам кыза эсе, аш орунун жылы суу бла, марганцовка кыозгарга да жарайды, чегилерин жуукурга керекди.

Адам сау бола башлаганын ашаргы сойгенинде билликсыз алай, кертиси бла да, эки ийкыны диетаны тутса игиди. Ол кезиледе кегетлени, жемилени, какьк этилген этлени, чибжили, тузул, жаула ашланы, кыйималаны ашамазга, сют ичмезге тийишлиди.

Зауада биширилген котлетте, тахта битилген корпете, биширилген кегетленде этилген ашарыкка жарайдыла. Бакыгга алай магына чарны суу-туз халын тизюуге кыаралды. Ачытканын селеитген, температураны тошюрен, чегилени микроб ораларын таптырдыргын дарманна жазылады, сөз ючюн, активированный уголь, энтеросгель, смекта, регидрон, линекс эм башхала. Халкь мадарла да болушурга боллукдула, сөз ючюн, тузул неда гедигин суу, ромашка чай ичи.

Уулануу профилактивасы юсюндө да айтсангизди. Уулануу кыялмайз ючюн, ашардан алай, эшкиден юйге киргенде кыяны сапын бла таза жууарга тийишлиди. Азыкны хайрыланууну болжаларына эс бурурга, кегетлени эрмийе кыозга эс кереклисина жорукла бла сакларга, азыкны жаууарла, чибиле неда кыурт-кымуруска жетмеза жерледе тургарга, жан жауулканы тер-терк алышындыргырга, этин бла чабакны кесюрге этин кыангала тутарга тийишлиди.

Сора танымгын кафедеде бла ресторанда аурууганында гадна шартыры болмагын, бизни чарчыбы юйрмеген ашарыкканы (гыш кыялы куньяла) юргенде да сак болуугуз. Бираз буулгын ашны хатасы болмаз деп хайрыланганла да тубюйдиле, алай этгер аргадала жармайды, алай зараны бактерияла жайылт башлагандыла. Сора, имунигити кючлерге дайым керекди.

Ушакны ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зульфиа бардырганды.

ЫЗЫРЫКЪ

Росгвардиягга медиклени кйлендирюуге кыатышкандыла

Росгвардияны КьМР-де Управленийыны кулукчулары «Доктор, сау бол!» битюроссей акингина кыатышкы, бюгюнокледе коронавирус инфекцианы жайылууна кыажу турган медиклеге ырызлыкларын билдиргендиле.

ОПЕРАЦИЯ Наркотиги болгын кырдыкны жерни иеси кыыргыга борчлуду

КьМР-де «Шах-шах-2020» оператив-профилактика ишин биринчи бөлюмо башланганды. Ол 25 майдан 3 июньга дерги бардырыллыкды.

Операция наркотикини сатыу-алуу жагы бла буукчулукканы ачыклуу, уулу битилме ёсген жерлени тохташдыруу мурат бла кыаралды.

РФ-ни Правительствоу 2010 жылда 11 декабрде чыгаргын 1087 номерли бегиминде жерлени иелери уулу хансланы кетериге борчу болганлары тохташдырылганды.

АДАМ ЭМ ЗАКОН

Онбир жылыны таза суусуз

РФ-ни Судетвие комитетини КьМР-де следствие управленийсы Залукожаке элде адамланы ичер суулары болмаганыны юсюндө таргытууланы тинтеди.

Аспамлы информация органдана анда жашаганга 11 жылыны ичинде таза суу бла жалчытылымгынаныны юсюндө басмаланганды. Аны скважинадан алырга тошеди.

Биягы хыйлачыгыга алданганды

Быйыл 16 майда 23-жыллык нальчикки Интернетде сайтладан биринде машинага чархла сатылганыны юсюндө билдирюу кйргенди. Аны месине селешип, анга 13,9 минг сомку илгенди.

Айлыклары толу теленнгенди

Нальчикны прокуратурасы «Обувь-БИС» акционер обществону ишчилерин уруну эркинликерин кылай топурулганын тингенди, ишчилени законган буукчулукла этилгенерин ачыклагандыла.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

элни администрациясыны келечиси киредиле. Хансла кылай кетерилгенери суратка эм видюга алырлыккады.

Жерни иеси уулу хансны кыыргыга кереклисини юсюндө азгертууну толтурмаса, Ол РФ-ни Администрацияны кулукчулары кодексини 10.5-чи статьясына кйре жууахла тартылканды. Анга тийишликте энчи иелиге 1,5-2 минг сом тазир салынрыга боллукду.

Республиканы хауа болуму наркотикиери болгын битилмени кенг жаргрга он береди. Алай бла хайрылангын бир-бир инсанла бахчаларында адам да ишлемеген, бош турган жерледе шах-шах, кеңдир, башха уулу таза ёсдюрюрге угмай демейдиге.

РФ-ни Правительствоу 2010 жылда 11 декабрде чыгаргын 1087 номерли бегиминде жерлени иелери уулу хансланы кетериге борчу болганлары тохташдырылганды.

ТОКЪЛАНЫ Фатима хазырылганды.

Фатарда - жети полимер чулгым уу

Республиканы право нызамны саклаучулары наркотикини сатканына ишчилени туттандыла. Аладан сыйрылгын ууну ауурулуугу 9,8 граммга жетеди.

КьМР-де МВД-ны наркотикилеге кыажу управленийынын полицийчылары УОС-ны кулукчулары бла бирге оператив-излеу жумушланы кезиунде тыш кыаралдан биринде Нальчикке келген эки инсанни туткандыла.

Эркинликисиз чынарланы кесгендиле

КьМР-де МВД-ны экономика буукчулукла эм коррупцияга кыажу бюлюмону полицийчылары эмда Лескен районда УМВД-ны кулукчулары оператив жумушланы кезиунде «Огъары Жемтала-Ташлы-Тала» жолда ЗИП-131 машинаны тохтагандыла.

ТРАКЛАНЫ Фатима хазырылганды.

Право нызамны саклаучула машинада 11 чынар терек тапхандыла, алай аланы ташыргыа эркинлик берген документтери жок эди.

ТРАКЛАНЫ Фатима хазырылганды.

Право нызамны саклаучула машинаны, аны ичинде болгын бычканы, башха инструментлени, тереклени да сыйыргандыла. Бу иш бла байлалм РФ-ни УК-сыны 260-чи статьясына 3-чо кесюегине кйре терслеу материалла жарашдырылгандыла.

Право нызамны саклаучула машинаны, аны ичинде болгын бычканы, башха инструментлени, тереклени да сыйыргандыла. Бу иш бла байлалм РФ-ни УК-сыны 260-чи статьясына 3-чо кесюегине кйре терслеу материалла жарашдырылгандыла.

Право нызамны саклаучула машинаны, аны ичинде болгын бычканы, башха инструментлени, тереклени да сыйыргандыла. Бу иш бла байлалм РФ-ни УК-сыны 260-чи статьясына 3-чо кесюегине кйре терслеу материалла жарашдырылгандыла.

Право нызамны саклаучула машинаны, аны ичинде болгын бычканы, башха инструментлени, тереклени да сыйыргандыла. Бу иш бла байлалм РФ-ни УК-сыны 260-чи статьясына 3-чо кесюегине кйре терслеу материалла жарашдырылгандыла.

Эл минок

Сертификатсыз сют продукцияны сатарга жарарык туююлду

Россельхознадзору Къабарты-Малкварда эмда Шимал Осетияда Управленийындан билдиргенерине кйре, былтыр ноябрьни алындан башлап, сют продукцияны битюу тюрлолорине «Меркури» системада эвентран-ва ветеринар сертификат алып башлагыа керек эди.

Сертификатны тапсыз жарашдырганыла да административ жууаха тартылмай кыалыкк туююлодон.

ЭСГЕРТИУ

Орам жанларында аш-азыкны алыу кюркюулуду

Сатыу этгерге жарамгын жерледе аш-азык алырга керекмейди, ол кюркюулуду. Аны юсюндө Россельхознадзору Къабарты-

Малкварда эмда Шимал Осетияда Управленийыны билдиреди. Ведомствону специалисттери орам жанларында аширелде, орундада бирде уа кыатып жайылп, аны юсюнде ачык тургын аш-азык продукцияны адамны саулуугуна кюркюулугуу бек уулу болганын белгилейдиле.

Дайгыда былай жерледе сатыу этгелени кыюушы сертестеу - 42-66-85. Токъуушланы Борце (жууалы секретары), ТРАМЛАНЫ Зукура, МУСУКАЛАНЫ Сакниат, ТИКАЛАНЫ Фатима, УЫШАШАНЫ Мурат.

КОНТРОЛЬ

Он протокол жарашдырылганды

Быйыл биринчи кварталда Россельхознадзору Къабарты-Малкварда эмда Шимал Осетияда Управленийыны ветеринария сфератага надзор этгенин белгилеген протокол алынгын битюу да 36 контрол-надзор эти тындыргандыла.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Тинтуулени кезиунде табылгын буукчулукканы оюо бла он протокол жазылганды. Аладан алыны КОАП-ны 10.8 статьясына (малпаны ташуу неда союу, сора дагында малчылык продукцияны жарашдыруу, хазырлау, сатыу жагы бла ветеринар-санитар жоруклагыа буукчулык этуу) тийишлиликде.

Предпринимательство бла берилген лицензиягга кйре ишлемеген бирелуен, дагында малпаны карантинде тутуу эмда башха ветеринар-санитар жорукланы сансыз этген ючюндө да жууаха тартылгандыла.

УЫШАШАНЫ Мурат.

Републиканы хурметли жамаату! Полициячла сизни сакь болугрга кыарыдыла. Шендого технологияла Интернетде сайтланы кыксха заманыны ичинде хазырларга он бередили. Хыйлачыла уа аны бла хайрыланогра ёцюле.

Интернетде абери алырга тебиреген эсегиз, сатыучуну юсюндө шартланы илзегиз. Билдирюу басмаланган сайт эки-эч кон алыга кыаргын эсе, сакь болугуз. Сатыучу ишанныгы болгынаны аныгалыгыны анга ахачыны жибермегиз!

Интернетде абери алырга тебиреген эсегиз, сатыучуну юсюндө шартланы илзегиз. Билдирюу басмаланган сайт эки-эч кон алыга кыаргын эсе, сакь болугуз. Сатыучу ишанныгы болгынаны аныгалыгыны анга ахачыны жибермегиз!

Интернетде абери алырга тебиреген эсегиз, сатыучуну юсюндө шартланы илзегиз. Билдирюу басмаланган сайт эки-эч кон алыга кыаргын эсе, сакь болугуз. Сатыучу ишанныгы болгынаны аныгалыгыны анга ахачыны жибермегиз!

УЧРЕДИТЕЛЬЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Publication details including contact information for the publisher and printer, subscription rates, and address information.